

Kaj se dogaja v poletnem zatočišču?

Porodniški koloniji velikih podkovnjakov in vejicatih netopirjev, ki v poletnih zatočiščih pogosto sobivata, v cerkvi Sv. Duha spremljamo že od leta 1996.

Porodniške gručice oblikujejo breje samicke, ki se začnejo v cerkvi zbirati že aprila. Težko dostopno podstrešje jih ščiti pred plenilci in vremenskimi vplivi, visoke temperature (tudi preko 40° C) pa pospešijo razvoj mladičev, da se tako hitreje osamosvojijo in imajo večje možnosti za preživetje.

Sredi junija običajno kotita obe vrsti. Vzreja je zahtevna, saj morajo samice vsako noč naloviti veliko plena (tudi do polovice svoje teže), da imajo dovolj mleka.

Podkovnjaki začno izletati ob prvem mraku, slabe pol ure za njimi pa še vejicati netopirji. Ko se samice odpravijo na nočni lov, pustijo mladiče same v zatočišču, lahko pa jih 'varujejo' posamezne netopirke, ki niso izletele na lov.

Mladiči so prve dni slepi. Po treh do štirih tednih že lahko letijo, v naslednjih tednih pa se že samostojno prehranjuje v bližnji okolici. V cerkvi se predvsem veliki podkovnjaki zadržujejo še v prvi polovici septembra.

Ogledi po dogovoru!

Več informacij: Javni sklad za kulturne dejavnosti,
Helena Vukšinič, po tel: 07 306 1190.

*Vejicati netopir
v družbi mladičkov
velikega podkovnjaka*

Netopirji na podstrešju cerkve Sv. Duha v Črnomlju

Podstrešje cerkve Sv. Duha je eno najpomembnejših poletnih zatočišč dveh porodniških kolonij netopirjev velikih podkovnjakov in vejicatih netopirjev v Sloveniji. Lokacija je zaradi številčnosti netopirjev vključena v omrežje Natura 2000.

*Tukajšnja porodniška kolonija velikih
podkovnjakov (desno) je z od 80 do 100
odraslimi osebki do sedaj največja znana
gruča te vrste pri nas.*

*Črnomaljska porodniška kolonija
vejicatih netopirjev se z od 80 do 130
odraslimi osebki uvršča med 6 največjih
v Sloveniji (levo).*

Najbolj zanimive trenutke v življenju netopirjev – ko breje samice osnujejo porodniško gručo, do skotitve mladičev in njihovega odraščanja – lahko od maja do septembra s pomočjo video kamere, nameščene na podstrešju, spremljate na zaslonu v cerkvi Sv. Duha.

Kako smo ohranili zatočišče?

Cerkev med prenovo

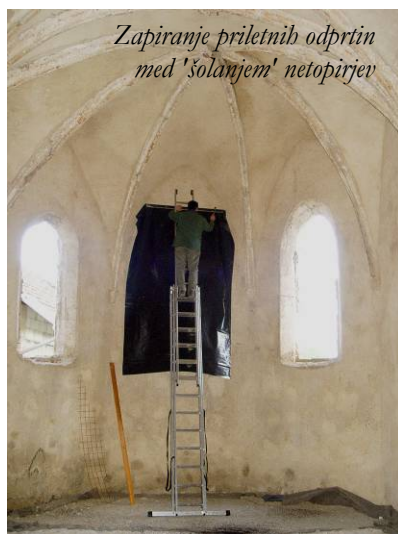
Cerkev Sv. Duha je bila več desetletij zapuščena, brez oken in stropa ladje, zato je bila idealno zatočišče za netopirje. Uporabljali so celoten objekt, razen zvonika, v katerem so bili golobi.

Ker sta obe vrsti netopirjev izjemno dragoceni in zavarovani, smo ob prenovi cerkve prisluhnili njihovim potrebam. V sodelovanju z investitorjem, Občino Črnomelj,

in novomeško enoto Zavoda za varstvo kulturne dediščine smo se odločili, da jim kot trajno poletno zatočišče prepustimo podstrešje.

Da ne bi z zaprtjem oken v prezbiteriju odgnali gostujočih netopirjev, smo jih počasi navajali na uporabo novih dostopov v zatočišče. Za dostop smo uredili dve preletni odprtini – novo strešno okno (leta 2005) in obstoječo trikotno odprtino na stiku strehe prezbiterija in cerkvene ladje. Leta 2006 smo po prihodu obeh kolonij poskusno zaprli okna v prezbiteriju in netopirje tako spodbudili, da so začeli uporabljati izključno nove preletne odprtine.

Strešno okno je ključna preletna odprtina

Zapiranje preletnih odprtin med 'šolanjem' netopirjev

Kljub začetnemu stresu so netopirji hitro sprejeli ponujeno možnost in zaenkrat kaže, da bo podstrešje tudi v prihodnje njihov dom in kotičke v poletnih mesecih.

Veliki podkovnjak in vejicati netopir

	<i>Veliki podkovnjak</i> <i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	<i>Vejicati netopir</i> <i>Myotis emarginatus</i>
Velikost	Glava – telo: 57-71 mm Razpon kril: 350-400 mm Teža: 16-29 g	Glava – telo: 41-53 mm Razpon kril: 220-245 mm Teža: 6-11 g
Življenjski prostor	Topli gozdovi na zakraseli podlagi, bližina vode	Gozdnata območja na apnencu blizu vode
Prezimovališča	Jame s temperaturo od 5 do 12° C	Jame s temperaturo od 4,5 do 9° C in visoko zračno vlago
Poletna zatočišča	Topli deli jam in podstrehe stavb s temperaturo od 35 do 40° C	Topli deli jam in podstrehe stavb s temperaturo od 35 do 40° C
Selitve med zatočišči	10 do 60 km (največ 180 km)	Do 40 km (največ 105 km)
Hrana	Nočni metulji in hrošči	Predvsem nočni metulji, dvokrilci, tudi pajki, gosenice
Prehranjevalni habitat	Gozd, grmičevje, obvodni svet, lovi v letu na višini 0,3-6 m, lovi lahko tudi s preže	Listopadi gozdovi in bližina vode, lovi v letu na višini 1-4 m
Parjenje	Jeseni (odložena oploditev), spolno dozori po 2-4 letih	Jeseni (odložena oploditev)
Brejost	Približno 75 dni	Neznano
Življenjska doba	Do 30 let	Do 16 let, povprečno 3,5 let

Samica velikega podkovnjaka z mladičem na prsib

Vejicati netopir